

SCHRIFTLEZING HOSEA 6: 1-11

¹ 'Kom, laten wij teruggaan naar de HEER!
Hij heeft ons verscheurd, hij zal ons genezen;
de hand die sloeg, zal ons verbinden.

² Hij redt ons na twee dagen van de dood,
de derde dag doet hij ons opstaan:
in zijn nabijheid zullen wij leven.

³ Dan zullen wij hem kennen,
ernaar jagen om de HEER te kennen.
Even zeker als de dageraad zal hij komen,
hij komt naar ons als milde regen,
als de lenteregen die de aarde drenkt.'

⁴ Wat moet ik met je beginnen, Efraïm? Wat moet ik met je beginnen, Juda? Want jullie liefde is als een ochtendnevel, als dauw die 's morgens vroeg verdwijnt. ⁵ Daarom heb ik jullie gedood met de woorden die ik sprak, jullie neergehouden door mijn profeten; zo brak het volle licht van mijn recht door. ⁶ Want liefde wil ik, geen offers; met God vertrouwd zijn is meer waard dan enig offer. ⁷ Maar zij hebben het verbond met mij geschonden, zoals eens in de stad Adam: daar waren ze mij al ontrouw. ⁸ Gilead is een broeinest van misdadigers, een stad vol bloedsporen. ⁹ De priesters liggen als een bende rovers op de loer, plegen moorden op de weg naar Sichem. Gruwelijk is het wat ze doen! ¹⁰ Bij het volk van Israël heb ik afschuwelijke dingen gezien: Efraïm is overspelig geworden, Israël heeft zich besmeurd. ¹¹ Ook jij, Juda, zult oogsten wat je hebt gezaaid.

GEMEENTE,

Vandaag is het zondag Israël, een zondag in het bijzonder gewijd aan wat de Hervormde Kerk graag noemde: de onlosmakelijke band tussen Kerk en het joodse volk.

Die kunnen wij niet beter vieren dan door met extra intensiteit te luisteren naar Israëls profeten, die ons met zoveel passie de beloften en aanwijzingen van de God van Israël verkondigen.

Ik lees het zesde hoofdstuk van Hosea's profetie als een innerlijke dialoog van de profeet. U heeft het meegelezen: de eerste verzen zijn een soort geloofsbelijdenis:

: Hij heeft ons wel verscheurd, maar Hij zal ons ook genezen', Hij heeft ons verwond, maar Hij zal ons ook verbinden...Hij zal ons doen opstaan, ten derde dage zal Hij ons doen leven...zo zeker als het 's morgens licht wordt . Vrees niet! als een mooie regenbui in de morgen, als het voor-spelbare lenteweer zo zal Hij over ons komen'...

Dat klinkt prachtig! Geruststellend! Eind, goed al goed .

Maar wel erg lief!

God als een voorspelbare goeierd, die zal ons wel vergeven...Hij kan immers niet anders. Vergeven is zijn metier: Dieu me pardonnera; c'est son metier, zoals de verbannen Heinrich Heine zei in Parijs.

Maar pas op. Hosea valt zich als het ware zelf in de reden.

Zie vs 4:Hoezo, zegt de Heer, hoezo? Wat moet ik met jullie aan, Efraim, Juda. Noord en Zuid?

Het morgenlicht, waar jullie mijn vergevingsgezindheid zo graag mee vergelijken, is *bij jullie* niet meer dan mist in de morgen, jullie trouw aan mij is als dauw, weg voordat de zon goed en wel schijnt.

Maar jullie hebben gelijk. Ik ben vreselijk tegen jullie uitgevallen, ik heb jullie verrot gescholden, maar je hebt gelijk, het was uit liefde en niet uit wraak. Ik heb jullie met woorden geselsd en zelfs met woorden gedood, maar het was uit vriendschap. Mijn oordeel was geen jaloezie, het was een doorbrekend licht.

Jullie met je z.g. offers, jullie eeuwige gevechten om de macht en strijd om meer wonderen en meer privileges, om meer zekerheidja, ik heb vreselijke dingen gedaan om jullie terug te winnen van die heilloze weg die jullie van het Noorden tot het Zuiden bent gegaan.

Je weet toch, zegt de profeet, wat je onze God aandoet, door onrecht te laten bestaan, door de andere kant uit te kijken als er zwakken worden nagept, als er met mensen wordt omgegaan als dingen, jullie weten toch hoe ik de steden had bedoeld – of het nu Gilead of Amsterdam is - : versterkte plaatsen waar mensen kunnen schuilen voor vijanden, voor eenzaamheid, ziekten, voor onrecht...

Hebben jullie geen ogen om te kijken? Zie je niet wat er gebeurt? Wil je het hebben over het Efraïm en Juda, over het Noorden en het Zuiden, en wat daar werkelijk gebeurt?

De stem van de profeet draagt ver weg naar onze tijd en onze streken. Hosea aan de Amstel: je kunt hem zo maar horen achter de teksten van toen.

Wat moet ik met je aan, Amsterdam Noord en wat moet ik met je aan, Amsterdam Zuid? Of Centrum?

Zie je niet wat er voor je deur gebeurt? Kun je het loflied op het Gouden Kalf niet horen? Ken je jezelf niet, weet je niet dat bij jullie, E en J, Noord en Zuid alles tenslotte draait om jullie eigen Ik, jullie nationale en private welvaart, jullie trots dat je niet bent zoals die anderen, als die hufters die stenen gooien naar ambulancepersoneel, als die Grieken die geen belasting betalen of die Amerikanen die zo graag hun recht als wraak beschouwen en hun wraak als recht?

Verbaast het jullie dat ik op jullie inhak met mijn woorden?

Zo raast Hosea aan de Amstel nog een beetje door. Wat E en J graag een gedroomde demo-

cratie noemen, noemt hij een poel van ongelijkheid; wat zij een half vol glas noemen, noemt hij half leeg.

En het is niet zo dat Hosea niet ziet dat mensen hun best doen, dat er hard gewerkt wordt, dat er ook veel bereikt wordt, maar wat hij wil, wat hij moet zeggen is dat alles is doorregen van fraude, van corruptie, van trots en eigendonk, van burgerlijke onverschilligheid bovenal.

Profeten zijn geen leuke mensen. Niet voor niets werden ze in hun eigen dagen gehaat en zelfs gedood, omdat ze altijd weer wezen op wat ontbrak, wat er onder het oppervlak van luxe en macht bleef zieken.

En hij heeft het tegen de mensen die trots zijn op wat ze bereikt hebben.: een beetje mensenrechten, een beetje zorg, een beetje veiligheid. Een beetje boel zelfs vaak.

En als wij dan tegen Hosea zeggen: nou ja, hè hè, je moet ons niet ontmoedigen, je moet ons stimuleren; je moet het goede zien en niet altijd weer inhakken op wat niet deugt. Dat weten we zelf ook wel. We weten, goede Hosea, dat er nog veel moet gebeuren, maar met de woorden van Mark Rutte en zijn collega's: we werken eraan.

En ik hoor het mezelf ook steeds weer zeggen: je moet niet kijken naar wat er mis gaat, je moet kijken naar wat goed gaat, wat mensen *ook kunnen...*

Maar zo kom je niet van een profeet af. En zo kom je ook niet van Jezus af, de eerste en laatste onder de profeten. Je mag van Mozes heilige wet dan wel een scheidsbrief meegeven aan je partner, maar de bedoeling was het niet. Weet je wat het betekent: de hardheid van je hart..?

Als jullie al samenkomen om de profeten aan het woord te laten komen, wees dan ook bereid om de profeten te laten spreken.

En wel om twee redenen:

Om te begrijpen wat ze zeiden en om je op weg te zetten in je eigen tijd.

Begrijp je wat ze zeiden? Ze zeiden dat God een en al vriendschap is, een en al liefde, een en al vergeving, een en al genade. Luister en huiver. Zo is Hij. En je mag je eraan vastklampen. Je mag het tot het uitgangspunt van je leven maken, je denken erop enten, je werk er mee doortrekken. Je mag de dankbaarheid tot de bodem van je Zijn maken, *maar je mag het niet goedkoop maken!*

En blijkbaar bedreigt die goedkoopmakerij ons zo dat het merendeel van hun werk overkomt als hakken met een botte bijl.

Hosea aan de Amstel is niet blind voor het mooie van onze stad, voor de gezelligheid op een zonnige zomerdag, voor de liefde in het Vondelpark of de blijdschap dat het Stedelijk weer open is. Maar profetisch naar de stad kijken is zoeken met een schijnwerper naar wat aan bloed vloeit, aan afgodendienst rond de economie, aan onverschilligheid voor eenzame mensen en daarover een vernietigend oordeel uitspreken.

En dat niet om zijn hoorders en lezers te ontmoedigen –ook al ervaren mensen dat zo – maar om ze te doordringen van wat uiteindelijk tot het geluk van de stad leidt. Om mensen niet

te vroeg te laten denken dat alles OK is, alles onder controle is, dat wij rustig ons leventje kunnen leiden.

En daarom komen profeten altijd aanzetten met de woede van God, erger nog, met de tranen van God om wat er ontbreekt aan ons begrip en onze uitgangspunten.

Waarom zou God zijn beste mensen, zijn profeten anders opofferen aan zijn liefde, waarom zou hij, mens worden als alles onder controle is?

Profeten zijn er om ons voor te houden wat Gods liefde en vergeving en genade kost. Eerst aan Hem zelf – het is Hem wel een kind waard - en dan aan ons.

Even genoeg over Hosea aan de Amstel. Kijk naar Hosea aan de Jordaan.

Het is vandaag Zondag Israël. Ooit heeft de Hervormde Kerk die zondag ingesteld om ons te doordringen van onze onlosmakelijke verbondenheid met Israël, dat land en dat volk waar wij meer aan te danken hebben dan we in woorden kunnen uitdrukken: de schriften, de Thora, de profeten, de liederen die we zingen, de bloedstroom van onze cultuur, Jezus. Wij zijn uit het joodse volk voortgekomen en hebben er deel aan gekregen.

Maar Hosea aan de Jordaan laat ons zien hoe kostbaar – in beide betekenissen van dat woord – Israël is: hoe dat kleine volkje in dat piepkleine landje is uitverkoren om het paradigma - het voorbeeld en de verbuiging - te zijn van Gods omgang met zijn schepping.

Want dat is toch wat iedereen kan zien: In Israël voltrekt zich de trouw van God in een verstokt en krampachtig volk. Wat er vandaag de dag in Israël gebeurt met de Palestijnen is een voorbeeld van grove zelfverdediging en ten hemel schreiend onrecht. Hosea' s Gilead is er niks bij. Israël is een bang en een ongelukkig land. Natuurlijk is er ook een profetische groep in het land dat niet moe wordt om te spreken over recht en gerechtigheid, over vrede en zorg, want uitverkiezing betekent ook dat er altijd een stem van de Eeuwige klinkt, god zij dank!

En het is met dat Israël dat wij onlosmakelijk zijn verbonden. Wie Hosea liefheeft, zal Israël liefhebben, niet de Knesset, niet de machts politici maar de kleine beloften, de kleine gerichte groepen en groepjes, die ons in Godsnaam de spiegel voorhouden. Want wij hoeven niet over Israël te oordelen, maar wel over onszelf.

En dus terug tot Hosea aan de Amstel.

Hosea is niet uitgekozen om ons te ontmoedigen. Zijn taak – nu en toen – is om ons op weg te zetten in onze eigen tijd.

De profeet wil ons de vriendschap, de liefde en de zorg van JHWH verkondigen. Dat is de bron van zijn passie.

Hij kan ons het oordeel niet onthouden: de liefde sluit het oordeel niet uit, maar in. Liefde, vergeving, genade, gerechtigheid, vrijheid, veiligheid zijn niet los verkrijgbaar. Ze zijn onlosmakelijk verbonden met oordeel, opruimen, bestrijding van ongedierte, onkruid en ongein. Je kunt God niet toezingen zonder de moed van het oordeel, over ons en van ons. En met alles wat de oproep van de profeet handen en voeten geeft: het bestrijden van onrecht, het luiste-

ren naar de profetenzonen die er in iedere generatie weer zijn en die ons wegen wijzen naar gerechtigheid en authentiek geluk. En we zien dat ook in het Israël van toen het oordeel tegen het Noorden, tegen Efraim, niet werd afgewend. Zij verhardden zich tegen Gods profeten en bewerken hun eigen ondergang. De liefde van God kan niet worden uitgeroeid maar wel effectief worden gebarricadeerd.

Wij, gemeente, hebben het geluk dat er over ons een crisis is uitgebroken: wie nu niet ziet hoe kwetsbaar onze samenleving is en hoe intensief er gewerkt moet worden aan duurzaamheid, aan zorg, aan kennis, wie nu niet ziet hoe op internet de grofheid en de onzorgvuldigheid de vaste begeleiding vormen van ongekende overvloed aan kennis en inzicht, die heeft soep in zijn ogen en klei in zijn kop.

Wij kunnen ons diep verheugen op Hosea in ons midden die onze blikken richt op wat tenslotte de doorslag geeft in de geschiedenis: de oeverloze trouw van God, tot aan zijn bereidheid om zijn zoon Jezus als offer aan ons te geven.

Over hem hebben wij het vanmorgen niet veel gehad. De evangelielezing over het drama van de scheiding tussen wat God heeft samengevoegd maakt Jezus in de eerste plaats een medeprofeet van Hosea en ons een volkje van harde harten. En Jezus tot de harde kern van Gods liefde en trouw, die het oordeel niet aan ons maar aan zichzelf laat voltrekken, zodat de weg naar de toekomst weer wordt geopend. Zodat we het lied van verlangen naar Gods eigen Jeruzalem kunnen zingen.

O stad, die ik nu al van harte groet/laat mij bij jou binnengaan!/ Duurt het nog lang voordat ik jou ontmoet/ en in je poort mag staan,/ de leegte mag verlaten/waar in ik nu nog leef/ en God mij ook van harte/ mijn eeuwig erfdeel geeft. Daartoe strekt ons het brood en de wijn.

In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest!
Amen.